

Naturvårdslag (1964:822)

SFS nr: 1964:822

Departement/myndighet:

Miljödepartementet

Utfärdad: 1964-12-11

Ändrad: t.o.m. SFS 1997:338

Upphävd: 1999-01-01

Författningen har upphävts genom: SFS
1998:811

Ändringsregister: [SFSR \(Regeringskansliet\)](#) >

Källa: [Fulltext \(Regeringskansliet\)](#) >

Inledande bestämmelser

1 § Naturen utgör en nationell tillgång som skall skyddas och vårdas.

Den är tillgänglig för alla enligt allemansrätten.

Svensk författningssamling

Svensk författningssamling (SFS) innehåller gällande lagar och förordningar. Om en författning ändras ersätts den gamla texten med den nya.

Envar skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med naturen.

Kan vid arbetsföretag eller eljest skada å naturen ej undvikas, skola de åtgärder vidtagas som behövas för att begränsa eller motverka skadan.

Lag (1974:1025).

2 § Naturvården är en såväl statlig som kommunal angelägenhet.

Länsstyrelsen har att verka för naturvården i länet.

Statens naturvårdsverk har överinseende över naturvården i riket.

Lag (1967:377).

3 § Vid prövning av frågor som rör naturvård skall tillbörlig hänsyn tas till övriga allmänna och enskilda intressen. Härvid skall lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m. m. tillämpas.

Beslut i frågor som avses i 7--11 §§, 13 §, 18 § första, andra och femte styckena, 18 c §, 18 d §, 19 § samt 20 § andra stycket får inte meddelas i strid mot en detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser

göras. *Lag (1991:641)*.

3 a § Med avseende på den kulturpräglade naturmiljön är lagen tillämplig i den mån skydd ej gäller enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Om skydd mot viss miljöfarlig verksamhet finns bestämmelser i miljöskyddslagen (1969:387). *Lag (1991:641)*.

Nationalparker

4 § I syfte att bevara större sammanhängande område av viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd eller i väsentligen oförändrat skick kan staten tillhörig mark avsättas till nationalpark. *Lag (1982:1097)*.

5 § Angående nationalparkeres vård och förvaltning förordnar regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för varje särskild nationalpark meddela de föreskrifter beträffande rätten att färdas över nationalparken eller annars vistas där och beträffande ordningen i övrigt inom området, som behövs för att tillgodose ändamålet med nationalparken. *Lag (1986:262)*.

6 § har upphävts genom *lag (1991:641)*.

Naturreservat

7 § Område, som finnes böra särskilt skyddas eller vårdas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur, sin skönhet eller eljest märkliga beskaffenhet eller emedan området är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv, må av länsstyrelsen förklaras som naturreservat. Länsstyrelsen får inte avsätta ett område till naturreservat, om syftet med åtgärden i allt väsentligt kan tillgodoses genom att området i stället med stöd av 19 § förklaras som naturvårdsområde. *Lag (1982:1097)*.

8 § I beslut om bildande av naturreservat skall angivas grunden för beslutet samt föreskrivas de inskränkningar i rätt att förfoga över fastighet som finnas nödiga för att trygga ändamålet med reservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, täktverksamhet, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel.

Finnes sedermera att ny grund bör gälla för reservatet eller att ytterligare inskränkningar erfordras, äger länsstyrelsen meddela härav påkallat

beslut.

9 § Erfordras för tillgodoseende av ändamålet med naturreservat att vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar anläggas inom området eller att där företages gallring, röjning, slätter, plantering, avspärrning eller dylik åtgärd eller att allmänheten beredes tillträde till mark inom området där den eljest ej skulle ägt att fritt färdas, må länsstyrelsen förplikta ägaren att tåla sådant intrång.

10 § Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer äger meddela sådana föreskrifter om vad allmänheten har att iakttaga inom naturreservat som erfordras för att trygga ändamålet med reservatet.

Lag (1974:1025).

11 § Då fråga uppkommit om bildande av naturreservat eller om meddelande av beslut enligt 8 § andra stycket, må länsstyrelsen för viss tid, högst tre år, meddela förbud mot att beträffande det berörda området utan länsstyrelsens tillstånd vidtaga åtgärd som strider mot syftet med de ifrågasatta reservatföreskrifterna. Om särskilda skäl

äro därtill, må förbudets giltighetstid av länsstyrelsen förlängas med högst tre år.

12 § Länsstyrelsen får i särskilda fall medge undantag från meddelade reservatföreskrifter. Om det finns synnerliga skäl, får den myndighet som meddelade beslut enligt 7-10 §§ helt eller delvis upphäva beslutet. Att därvid regeringens tillåtelse behövs i vissa fall följer av 19 c §.

Meddelas beslut enligt första stycket för att lämna rum för arbetsföretag, får länsstyrelsen föreskriva att företaget skall bekosta en särskild undersökning av naturreservatet eller särskilda åtgärder för att bevara det eller på annat sätt gottgöra intrånget i naturvårdsintresset.

Ett beslut enligt första stycket som avser en skyddad våtmark får meddelas endast om intrånget i naturvårdsintresset i skälig utsträckning gottgörs. *Lag (1997:338)*.

Naturminnen

13 § Till fastighet hörande naturföremål, som finnes böra särskilt skyddas eller vårdas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur, sin skönhet eller eljest märkliga beskaffenhet, må jämte erforderligt område på marken av

länsstyrelsen fridlysas såsom naturminne. Markområdet skall avpassas efter vad som kräves för att bevara naturföremålet och bereda med hänsyn till dess art och betydelse nödigt utrymme däromkring.

Vad i 8--12 §§ stadgas om naturreservat skall i tillämpliga delar gälla beträffande naturminne.

Särskilda bestämmelser till skydd för växt- och djurarter

14 § Finns det risk för att en växtart kan komma att försvinna eller utsättas för plundring eller krävs det för att uppfylla Sveriges internationella åtaganden om skydd av en vilt levande växtart, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om förbud att inom landet eller en del av landet ta bort eller skada eller ta frö från en växt av den arten där den växer vilt.

Lag (1994:1821).

14 a § Finns det risk för att en djurart kan komma att försvinna eller krävs det för att uppfylla Sveriges internationella åtaganden om skydd av vilt levande djurart, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om förbud att inom landet eller

del av landet döda, skada eller fånga vilt levande djur av den arten, om det inte sker till försvar mot angrepp på person eller värdefull egendom, samt att ta bort eller skada ett sådant djurs ägg, rom eller bo.

Särskilda bestämmelser gäller om att döda eller fånga djur, när åtgärden är att hänföra till jakt eller fiske.

Lag (1994:1821).

14 b § Om det, utöver förbud enligt 14 eller 14 a § eller fredning enligt jaktlagstiftningen, behövs särskilt skydd för en djur- eller växtart inom ett visst område, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter som inskränker rätten till jakt eller fiske eller allmänhetens eller markägarens rätt att uppehålla sig inom området. *Lag (1994:1821).*

14 c § Till skydd för vilt levande djur- och växtarter eller naturmiljön får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om förbud mot eller särskilda villkor för att sätta ut exemplar av sådan art i naturmiljön.

Vad som sägs i första stycket gäller inte när föreskrifter som avses där finns i annan lag.

Lag (1994:1821).

Särskilda bestämmelser till skydd för friluftslivet

15 § Strandskydd råder vid havet och vid insjöar och vattendrag.

Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för växt- och djurlivet.

Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får utvidga det till högst 300 meter från strandlinjen när det behövs för att tillgodose något av strandskyddets syften.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får förordna att strandområde som uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften inte skall omfattas av strandskydd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, om det finns särskilda skäl, förordna att strandskyddet skall upphävas för ett strandområde som avses ingå i en detaljplan eller omfattas av områdesbestämmelser enligt plan- och

bygglagen (1987:10).

Lag (1994:854).

15 a § har upphävts genom *lag (1974:1025).*

16 § Inom strandskyddsområde får ej helt ny byggnad uppföras eller befintlig byggnad ändras för att tillgodose ett väsentligen annat ändamål än det, vartill byggnaden tidigare varit använd, och ej heller utföras grävnings- och andra förberedelsearbeten för bebyggelse som nu sagts. Ej heller får i annat fall inom strandskyddsområde utföras anläggning eller anordning, varigenom mark tages i anspråk såsom tomt eller allmänheten på annat sätt hindras eller avhålles från att beträda område där den eljest skulle ägt att färdas fritt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela sådana föreskrifter om vad allmänheten har att iakttaga inom strandskyddsområde som behövs för att trygga ändamålet med strandskyddet.

Första stycket gäller inte

1. anläggningar eller åtgärder som behövs för jordbruket, fisket, skogsskötseln eller renskötseln och ej tillgodoser

bostadsändamål, eller

2. företag till vilka tillstånd har lämnats enligt 4 kap. lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m. m., vattenlagen (1983:291) eller miljöskyddslagen (1969:387).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att första stycket inte skall gälla sådana byggnader, anläggningar eller anordningar som utgör komplement till befintlig bebyggelse på en tomtplats och som förläggs längre från stranden än huvudbyggnaden.

Lag (1991:641).

16 a § Länsstyrelsen får medge dispens från bestämmelserna i 16 § första stycket, när särskilda skäl föreligger. Om dispens medges, skall länsstyrelsen bestämma i vilken utsträckning mark får tas i anspråk som tomt eller annars användas för det avsedda ändamålet.

Ett beslut om dispens upphör att gälla om den åtgärd som avses med dispensen inte har påbörjats inom två år eller avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft. *Lag (1991:641).*

17 § Finnes på område, som är av

betydelse för friluftslivet, eller i områdets närhet stängsel som hindrar eller försvårar tillträdet till mark inom området där allmänheten eljest skulle ägt att fritt färdas, får länsstyrelsen förelägga den som håller stängslet att anordna grind eller annan genomgång. Är det uppenbart att stängslet endast avser att utestänga allmänheten från området, får föreläggande meddelas om borttagande av stängslet. Vad nu sagts om stängsel skall äga motsvarande tillämpning beträffande dike.

Skyltar varigenom allmänheten avvisas från ett visst område får inte finnas uppsatta utan tillstånd av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet. Tillstånd behövs dock inte, om det är uppenbart att allmänheten inte får färdas fritt inom området eller att skylten likväl är behörig.

Har en skylt uppsatts i strid mot andra stycket, får nämnden förelägga den som är ansvarig för åtgärden att ta bort skylten.
Lag (1991:1696).

Särskilda bestämmelser till skydd för naturmiljön *Lag (1974:1025).*

18 § Täkt av sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter för annat

ändamål än markinnehavarens husbehov får ej ske utan länsstyrelsens tillstånd. Vad nu sagts avser dock ej täkt i vattenområde vartill tillstånd lämnats enligt vattenlagen (1983:291) eller fordras enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln eller täkt av torv vartill bearbetningskoncession har meddelats enligt lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter.

Länsstyrelsen får förelägga den som söker täkttillstånd att, vid äventyr att ansökningen avvisas, lägga fram utredning som belyser behovet av täkten samt en täktplan av erforderlig omfattning. Tillståndet skall förenas med de villkor som behövs för att begränsa eller motverka företagets menliga inverkan på naturmiljön. Täkttillstånd får beviljas endast om sökanden ställt säkerhet för de villkor som skall gälla för tillståndet. Visar sig säkerheten otillräcklig, får länsstyrelsen föreskriva att tillståndet skall gälla endast om ytterligare säkerhet ställs. Om särskilda skäl föreligger, får länsstyrelsen befria sökanden från kravet på säkerhet. Staten, kommuner och landstingskommuner behöver inte ställa säkerhet.

Om fullgörandet av föreskriven åtgärd ankommer på annan än markens innehavare, är innehavaren skyldig tåla att

åtgärden vidtages.

Täkttillstånd skall vägras den som inte fullgjort sina skyldigheter enligt tidigare tillstånd, om inte särskilda omständigheter föranleder annat.

Har tio år förflutit från det täkttillstånd har vunnit laga kraft, får länsstyrelsen upphäva tillståndet helt eller delvis eller förena tillståndet med ändrade villkor. Visar det sig att föreskrivna villkor inte i den utsträckning som behövs begränsar eller motverkar företagets menliga inverkan på naturmiljön, får länsstyrelsen före utgången av den angivna tiden förena tillståndet med de ytterligare villkor som behövs.

Lag (1991:641).

18 a § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för den som,

1. exploaterar en täkt som kräver tillstånd enligt 18 §,
2. exploaterar en täkt med tillstånd enligt vattenlagen (1983:291), eller
3. bedriver stenkrossrörelse

att lämna de uppgifter om verksamheten som behövs som underlag för planering av naturvården.

Regeringen får föreskriva att den som innehar tillstånd till täkt som avses i första stycket 1 eller 2 skall lämna uppgift till länsstyrelsen om vem som är exploatör av täkten.

När uppgift saknas om vem som är exploatör av en täkt för vilken tillstånd getts skall vid tillämpning av denna paragraf eller föreskrifter som meddelats med stöd av paragrafen tillståndshavaren anses som exploatör av täkten. *Lag (1996:6)*.

18 b § Efter åtagande av en kommun får länsstyrelsen överlåta åt den kommunala nämnd som kommunen bestämmer att utöva tillsyn över att täkter inom kommunen inte utförs i strid mot 18 § och att villkor som är förenade med tillstånd till täkt inte åsidosätts. *Lag (1982:1097)*.

18 c § Åtgärder som utförs för att avvattna mark, för att sänka eller tappa ur en sjö eller för att skydda mot vatten, när syftet med åtgärden är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål (markavvattning), får inte vidtas utan länsstyrelsens tillstånd.

Vid tillståndsprövningen skall beaktas om åtgärderna leder till vattenföroreningar. Ett tillstånd till markavvattning skall förenas med de villkor som behövs för att begränsa

eller motverka menlig inverkan på naturmiljön av företaget. I tillståndet skall anges inom vilken tid åtgärderna skall vara utförda.

För detaljdränering genom täckdikning krävs tillstånd endast om det föreligger sannolika skäl att företaget medför menlig inverkan på naturmiljön. Tillstånd behövs inte för markavvattning som sker i samband med täkt av torv vartill tillstånd har lämnats enligt lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter m. m. Tillstånd behövs inte heller för att utföra rensningar för att bibehålla vattnets djup eller läge.

Om en markavvattning inte skulle medföra någon menlig inverkan på naturmiljön inom ett område, får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, länsstyrelsen beträffande detta område föreskriva undantag från skyldigheten att söka tillstånd enligt första stycket. *Lag (1991:641).*

18 d § Regeringen får beträffande områden, där det är särskilt angeläget att våtmarkerna bevaras, förbjuda markavvattning som skulle kräva tillstånd enligt 18 c §. *Lag (1991:641).*

19 § Område, inom vilket särskilda

åtgärder behövs för att skydda eller vårda naturmiljön men som med hänsyn till den begränsade omfattningen av åtgärderna eller andra omständigheter inte lämpligen bör avsättas till naturreservat, kan av länsstyrelsen förklaras som naturvårdsområde. Är åtgärd som bör vidtagas så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av en fastighet inom området, skall denna del dock avsättas till naturreservat.

I beslut om bildande av naturvårdsområde skall angivas grunden för beslutet och föreskrivas de inskränkningar i nyttjandet av fastighet som behövas för att trygga ändamålet med beslutet såsom förbud mot eller föreskrifter i fråga om byggnad, upplag, schaktning, plantering och avverkning samt skyldighet för ägaren att tåla att på hans mark utföres röjning, plantering eller annan liknande åtgärd. Föreskrift kan innefatta förbud att vidtaga viss åtgärd utan länsstyrelsens tillstånd. 8 § andra stycket och 10--12 §§ äga motsvarande tillämpning i fråga om naturvårdsområde. *Lag (1987:133)*.

19 a § En förteckning över sådana områden som bör beredas skydd i enlighet med Sveriges internationella åtaganden om

skydd av naturområden skall upprättas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Av förteckningen skall framgå vilket områdesskydd och vilka skyddsföreskrifter i övrigt som ansetts behövliga för att de internationella åtagandena skall uppfyllas.

Ett område som tagits upp i en förteckning enligt första stycket skall så snart som möjligt ges nödvändigt skydd i enlighet med 4, 5, 7, 8, 10, 14 b, 19 eller 20 §. *Lag (1994:1821).*

19 b § Regeringen får förklara ett område som tagits upp i förteckningen enligt 19 a § som särskilt skyddsområde.

Ett område som av Europeiska ekonomiska gemenskapen utpekats som ett område av intresse för gemenskapen skall av regeringen förklaras som särskilt bevarandeområde. *Lag (1994:1821).*

19 c § För ett område som förklarats som särskilt skydds- område eller som särskilt bevarandeområde enligt 19 b § får beslut enligt 7, 8, 10, 14 b, 19 e1ler 20 § inte upphävas helt eller delvis utan regeringens tillåtelse. Detsamma gäller i fråga om undantag från nämnda skydds-föreskrifter.

Första stycket gäller inte beslut om undantag, om det är uppenbart att den verksamhet som prövas kommer att orsaka endast obetydlig skada på områdets naturvärden.

Lag (1997:338).

20 § Kan arbetsföretag, som ej omfattas av tillståndstvång enligt 18, 18 c eller 19 §, komma att väsentligt ändra naturmiljön, skall, innan företaget utföres, samråd ske med länsstyrelsen. Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer kan föreskriva att inom landet eller del därav anmälan för samråd alltid skall göras i fråga om särskilda slag av arbetsföretag.

Beträffande arbetsföretag som sägs i första stycket får länsstyrelsen förelägga företagaren att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön. Om sådana åtgärder inte är tillräckliga och det är nödvändigt från naturvårdssynpunkt, får länsstyrelsen förbjuda företaget.

Bestämmelserna i denna paragraf omfattar inte företag till vilka tillstånd har lämnats enligt vattenlagen (1983:291) eller miljöskyddslagen (1969:387). *Lag (1991:641).*

21 § Arbetsföretag som kan skada naturmiljön får inte utföras inom sådana mindre mark- eller vattenområden (biotoper) som utgör livsmiljö för utrotningshotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer fastställer vilka biotoper som skall omfattas av första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får vidta de åtgärder som behövs för att vårda biotoper som avses i första stycket.

Innan någon åtgärd vidtas skall den som äger eller har särskild rätt till området underrättas särskilt. *Lag (1991:641).*

21 a § För att skydda den marina naturmiljön får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva att marinvetenskaplig forskning inom svenskt sjöterritorium inte får bedrivas från forskningsfartyg som är registrerade i eller tillhör en annan stat, utan tillstånd eller utan att anmälan har skett.

Tillstånd får begränsas till viss tid och förenas med villkor.

Lag (1996:520).

22 § Tavla, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning för reklam, propaganda eller liknande ändamål får ej finnas varaktigt anbringad utomhus utan tillstånd av regeringen eller statlig eller kommunal myndighet som regeringen bestämmer.

Vad i första stycket sägs gäller icke anordning som tjänar till upplysning om på stället bedriven affärsrörelse eller annan verksamhet och ej heller anslagstavla för meddelanden rörande kommunala angelägenheter, föreningssammanträden, auktioner eller dylikt. Dock får hos myndighet som avses i första stycket sökas tillstånd jämväl beträffande anordning som här avses. Har sådan anordning anbringats utan tillstånd eller i strid mot givet tillstånd och finnes den vara uppenbart vanprydande i landskapsbilden, får myndigheten meddela föreläggande om avlägsnande av anordningen eller vidtagande av annan erforderlig åtgärd därmed.

Affisch eller annan tillfällig anordning utomhus för reklam, propaganda eller liknande ändamål skall av den som anbringat eller låtit anbringa anordningen

avlägsnas inom fyra veckor efter anbringandet, om ej regeringen eller statlig eller kommunal myndighet som regeringen bestämmer medgivit annat. Vad nu sagts gäller ej anordning eller på anslagstavla anbringade meddelanden som avses i andra stycket.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte anordningar inom vägområde eller för vilka bygglov krävs eller har lämnats.

Bestämmelserna gäller inte heller sådana åtgärder avseende skyltar och ljusanordningar som inte kräver bygglov efter beslut enligt 8 kap. 5 § första stycket plan- och bygglagen (1987:10).

Lag (1995:1198).

Särskilda bestämmelser till skydd mot nedskräpning

23 § Envar skall tillse att han ej skräpar ned utomhus, vare sig i naturen eller inom bebyggda områden, med plåt, glas, plast, papper, avfall eller annat. *Lag (1970:891).*

24 § Är en viss plats i naturen nedskräpad eller annars osnyggad, får den eller de nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet förelägga den som har vållat eller som av något annat skäl är ansvarig för nedskräpningen eller osnyggandet att ställa platsen i ordning

samt genomföra de förebyggande åtgärder som behövs för framtiden.

Vad som nu sagts skall dock ej gälla, där enligt särskilda föreskrifter frågan om platsens iordningställande skall prövas i annan ordning. *Lag (1991:1696).*

Särskilda bestämmelser om vilthägn *Lag (1982:1097)*

24 a § Vilthägn får inte utan tillstånd uppföras på områden där allmänheten får färdas fritt.

Frågor om tillstånd prövas av länsstyrelsen. Vid prövningen skall hänsyn tas till behovet av skydd för friluftslivet och naturmiljön. Tillstånd skall förenas med de villkor som behövs till skydd för dessa intressen.

Om det genom ett vilthägn uppkommer någon olägenhet som inte förutsågs när tillståndet gavs, får länsstyrelsen besluta nya eller ändrade villkor för att avhjälpa olägenheten. Kan olägenheten inte avhjälpas och är den betydande, får tillståndet återkallas. Tillståndet får även återkallas om behov av vilthägn, som avses med tillståndet, inte längre föreligger. *Lag (1982:1097).*

Ersättningsbestämmelser

25 § Ägare av fastighet och innehavare av särskild rätt till fastighet är berättigade till ersättning i den utsträckning som anges i 26, 28 och 30 §§. Att i vissa fall även borgenär, som har panträtt i fastigheten, är berättigad till ersättning framgår av 34 § andra stycket. Om inlösen av fastighet finns föreskrifter i 27 §.

I fråga om ersättning och inlösen skall expropriationslagen (1972:719) i tillämpliga delar lända till efterrättelse i den mån avvikande bestämmelser ej meddelas i denna lag. 4 kap. 3 § expropriationslagen skall äga tillämpning i fråga om värdeökning som ägt rum under tiden från dagen tio år före det talan väcktes vid domstol. *Lag (1987:133)*.

26 § Medför föreskrifter enligt 5, 8 eller 9 § eller förbud enligt 20 § eller 21 § andra stycket att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av en fastighet eller att mark tas i anspråk, är fastighetsägaren och innehavare av särskild rätt till fastigheten berättigade till ersättning av staten för den skada de härigenom lider. Har föreskrifterna efter förordnande enligt 43 § tredje stycket beslutats av en kommunal myndighet, skall ersättningen i stället betalas av kommunen. En

begränsning av rätten till jakt efter björn, lo, varg, järv, älg eller örn som föreskrivs enligt 5 § medför inte rätt till ersättning.

Innebär föreskrift eller beslut enligt 5 eller 8 § eller 21 § andra stycket förbud att vidta viss åtgärd utan tillstånd, utgår ersättning endast om tillstånd vägrats eller förenats med särskilda villkor.

Har förbud meddelats enligt 11 § och vägras tillstånd som där avses, gäller första stycket. *Lag (1991:641)*.

27 § Uppkommer i fall som avses i 26 § första stycket synnerligt men vid användningen av fastigheten, må ägaren fordra att fastigheten löses. Därvid äger 26 § andra stycket motsvarande tillämpning. *Lag (1972:779)*.

27 a § Vid tillämpningen av 26 och 27 §§ skall även beaktas andra beslut enligt 5, 8 och 9 §§ samt förbud enligt 20 § andra stycket och 21 § andra stycket, beslut enligt 18 § skogsvårdslagen (1979:429), 19 kap. 2 § vattenlagen (1983:291) samt beslut som avses i 14 kap. 8 § första stycket plan- och bygglagen (1987:10), under förutsättning att besluten har meddelats inom tio år före det senaste beslutet.

Dessutom skall beaktas sådan inverkan av

hänsynstaganden enligt 30 § skogsvårdslagen som i särskilda fall har inträtt inom samma tid.

Har talan eller rätt till ersättning eller inlösen med anledning av beslut som anges i första stycket förlorats på grund av bestämmelserna i 32 § eller 33 § eller motsvarande bestämmelser i vattenlagen eller plan- och bygglagen, utgör detta förhållande inte något hinder mot att beslutet beaktas enligt första stycket.

Lag (1993:558).

28 § För skada och intrång som tillfogas ägare av fastighet och innehavare av särskild rätt till fastighet genom undersökning enligt 42 § första eller andra stycket utgår ersättning av staten. Talan om ersättning väcks vid den fastighetsdomstol inom vars område marken eller större delen därav ligger. *Lag (1987:133).*

29 § har upphävts genom *lag (1973:311).*

30 § Har den som håller stängsel anordnat grind eller annan genomgång på grund av föreläggande enligt 17 §, är han berättigad att av staten erhålla ersättning härför ävensom för underhåll av genomgången. Ersättning skall dock icke utgå, om det är uppenbart att stängslet endast avser att

utestänga allmänheten från område där den eljest skulle ägt att fritt färdas.

Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning, då på grund av föreläggande enligt 17 § övergång anordnats över dike.
Lag (1982:1097).

31 § Ersättning enligt 26 § tredje stycket skall bestämmas att utgå med visst årligt belopp. Ersättningen må, om särskilda skäl äro därtill, avräknas å gottgörelse som sedermera kan komma att utgå jämlikt 26 § första stycket eller 27 §.

Om det finns särskilda skäl, kan jämväl ersättning enligt 26 § första stycket eller 30 § på begäran av staten, kommunen, fastighetsägaren eller annan sakägare fastställas att utgå med visst årligt belopp med rätt för staten eller kommunen samt den ersättningsberättigade att erhålla omprövning vid ändrade förhållanden.

Utgår ersättning enligt 26 § till följd av skada eller olägenhet för renskötseln tillämpas 28 § andra stycket rennäringslagen (1971:437). (Lag 1991:641).

32 § Innan en myndighet fattar ett beslut som kan föranleda ersättningsskyldighet enligt denna lag, får myndigheten förelägga

envar, som vill göra anspråk på ersättning eller fordra inlösen av fastighet, att inom viss tid, minst två månader, göra anmälan därom vid påföljd att han annars skall ha förlorat sin talan.

Vad som i fråga om ersättning eller lösen har avtalats eller uppenbarligen förutsatts gälla mellan staten och sakägare eller mellan kommunen och sakägare skall gälla även mot den som efter det att rätten till gottgörelse uppkom har förvärvat sakägarens rätt i avseende på fastigheten.
Lag (1991:641).

33 § Har ej överenskommelse träffats om ersättning enligt 26 eller 30 § eller om inlösen av fastighet enligt 27 § och har icke den, som vill göra anspråk på ersättning eller fordra inlösen, jämlikt 32 § första stycket förlorat sin talan, åligger det honom att väcka talan hos fastighetsdomstolen mot staten eller kommunen inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft, vid påföljd att han annars förlorar rätten att kräva ersättning eller inlösen.

Staten eller kommunen får, då fråga uppkommit om meddelande av föreskrifter enligt 5, 8 eller 9 §, vid fastighetsdomstolen väcka talan mot sakägare om fastställande

av de villkor som, därest föreskrifterna meddelas, skall gälla beträffande ersättning eller inlösen. Meddelas ej föreskrifter av det innehåll, som förutsatts vid fastighetsdomstolen, inom ett år från det att målet har avgjorts genom lagakraftäggande dom, skall domen ej längre vara bindande för parterna. *Lag (1991:641)*.

34 § Är fastighetsägaren enligt 26 § första stycket tillkommande ersättning bestämd att utgå på en gång och har fastigheten genom det beslut, som föranlett rätten till ersättning, undergått sådan minskning i värde att den kan antagas ej utgöra full säkerhet för borgenär, som då rätten till ersättning uppkom hade panträtt i fastigheten, skall ersättningen nedsättas hos länsstyrelsen.

Om borgenär som avses i första stycket lider förlust till följd av att nedsättning ej skett, har han rätt till ersättning av staten eller kommunen för förlusten mot avskrivning på fordringshandlingen. Detsamma gäller, om borgenär lider förlust därigenom att ersättning blivit för lågt beräknad och ersättningen till följd av överenskommelse mellan staten eller kommunen och den ersättningsberättigade eller av annan anledning ej blivit prövad av domstol. Talan om ersättning enligt detta

stycke skall väckas vid fastighetsdomstolen.
Lag (1987:133).

35 § Har ersättning utgått med anledning av föreskrifter eller tillståndsvägran enligt denna lag och upphävas sedermera föreskrifterna helt eller delvis eller gives tillstånd, må markens ägare eller innehavare, om med hänsyn till hans nytta av beslutet och omständigheterna i övrigt så finnes skäligt, förpliktas att återgälda ersättningen eller del därav. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning, om åtgärd företagits i strid mot föreskrifterna eller mot beslutet om tillståndsvägran samt länsstyrelsen och envar annan, som enligt 39 § äger söka handräckning, beslutar att icke påkalla rättelse.

Talan om återbetalning skall väckas vid fastighetsdomstolen inom ett år från det laga kraft åkommit det beslut varå anspråket grundas och senast tio år efter det ersättningen utbetalades, vid påföljd att rätten därtill eljest förloras. *Lag (1971:541).*

36 § Ogillas i mål enligt 33 § talan som har väckts av fastighetsägaren eller den som innehar särskild rätt till fastigheten, kan domstolen förordna att han skall bära sina egna kostnader, om han befinns ha inlett rättegången utan tillräckliga skäl. Har

rättegången uppenbart inletts utan skälig grund, får domstolen dessutom förplikta honom att ersätta motparten dennes rättegångskostnader. *Lag (1987:133)*.

36 a § För tillsyn över efterlevnaden av föreskrifter för områden och naturföremål som omfattas av förordnanden enligt denna lag, får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utse naturvårdsvakter med de befogenheter som följer av andra och tredje styckena.

En naturvårdsvakt får avvisa den som uppehåller sig där han inte har rätt att vistas på grund av föreskrifter som avses i första stycket.

Ertappas någon på bar gärning då han begår brott som avses i 37 § första stycket 1 får naturvårdsvakten ta i beslag jakt- och fångstredskap, forskaffningsmedel och andra föremål som kan antas ha betydelse för utredning av brottet.

Har en naturvårdsvakt tagit föremål i beslag, skall han skyndsamt anmäla detta till polis- eller åklagarmyndigheten. Den som tar emot anmälan skall förfara som om han själv gjort beslaget. *Lag (1991:641)*.

36 b § Den som medgetts undantag från föreskrift som avses i 36 a § första stycket är skyldig att inom det område där undantaget gäller vid anfordran uppvisa beslutet för en naturvårdsvakt eller en polis.

Lag (1991:641).

Ansvarsbestämmelser m.m.

37 § Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot förbud eller föreskrift som meddelats enligt 5, 8, 10, 11, 14, 14 a -- c §, 18 d § eller 19 § eller mot förbud enligt 20 § andra stycket eller 21 § andra stycket,

2. bryter mot 16 § första stycket första punkten eller, om ej gärningen är ringa, mot 16 § första stycket andra punkten eller mot föreskrift som meddelats enligt 16 § andra stycket,

3. bryter mot 17 § andra stycket, om ej gärningen är ringa,

4. utför täkt eller åtgärd för markavvattning utan att ha behövligt tillstånd enligt 18 eller 18 c § eller bryter mot villkor eller föreskrift som har meddelats i samband med sådant tillstånd,

5. underlåter att fullgöra skyldighet som föreskrivits med stöd av 18 a § eller 20 § första stycket,

6. bryter mot 22 § första eller tredje stycket eller mot föreskrift som meddelats i samband med medgivande enligt tredje stycket,

7. åsidosätter stadgandet i 23 §, om ej gärningen sker på plats, till vilken allmänheten icke äger tillträde eller har insyn, eller gärningen är ringa, eller

8. uppför vilthägn i strid mot 24 a § eller åsidosätter villkor som är förenat med tillstånd till vilthägn.

Har brott som avses i första stycket 1 och 4 begåtts med uppsåt och är det i övrigt att anse som grovt döms till fängelse i högst två år.

Till ansvar enligt första eller andra stycket döms inte, om gärningen är belagd med straff i brottsbalken. Om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts, får inte dömas till straff för gärning som omfattas av föreläggandet.

Utbyte av brott som avses i första stycket 4 skall förklaras förverkat, om det ej är uppenbart oskäligt. *Lag (1995:829)*.

37 a § Till böter högst ettusen kronor döms den som åsidosätter skyldigheten enligt 36 b § att uppvisa beslut, om hans rätt enligt beslutet inte genast kan

fastställas på annat sätt. *Lag (1991:641).*

37 b § Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som obehörigen tar befattning med exemplar av en djur- eller växtart, ägg, rom eller bon som gärningsmannen vet eller har skäligen anledning anta har åtkommit genom brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 14 eller 14 a §.

Om brottet är att anse som grovt, döms till fängelse i högst två år.

Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningen avsåg exemplar av en hotad, sällsynt eller värdefull art eller om den utförts vanemässigt eller i större omfattning.

Till ansvar enligt denna paragraf döms inte om gärningen är belagd med straff i lagen (1994:1818) om åtgärder beträffande djur och växter som tillhör skyddade arter.

Exemplar, ägg, rom eller bon som någon tagit befattning med genom brott som avses i första stycket skall förklaras förverkade om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för egendomen kan dess värde helt eller delvis förklaras förverkat. *Lag (1994:1821).*

37 c § Till böter döms befälhavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 21 a §. *Lag (1996:520)*.

38 § Den som gjort sig skyldig till gärning som sägs i 37 § må förpliktas att ersätta kostnad som föranledes därav.

39 § Har någon överträtt beslut eller föreskrift som avses i 37 § första stycket 1, 2, 4, 6 eller 8 får länsstyrelsen förelägga honom att åstadkomma rättelse. Har i fråga om en viss fastighet eller byggnad, anordning eller anläggning på annans mark ägaren till egendomen begått överträdelsen och övergår egendomen till ny ägare, får denne föreläggas att vidta rättelse, om det inte är oskäligt. Är fråga om överträdelse av beslut eller föreskrift över vars efterlevnad kommunal nämnd med stöd av överlåtelse enligt 18 b § utövar tillsyn, tillkommer det i stället nämnden att meddela sådant föreläggande. I beslut om föreläggande får vite sättas ut. Vidare får kronofogdemyndigheten meddela särskild handräckning för att åstadkomma rättelse. Ansökan om handräckning får göras av Statens naturvårdsverk, länsstyrelsen, den kommunala nämnd som handhar naturvårdsfrågor eller, i fall där kommunal nämnd har att meddela föreläggande, av

den nämnden. I fråga om sådan handräckning finns bestämmelser i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning.

Vid meddelande av föreläggande eller förbud enligt 17 § första stycket, 20 § eller 22 § andra stycket får länsstyrelsen utsätta vite. Efterkoms ej sådant föreläggande eller förbud, skall på anmodan av länsstyrelsen kronofogdemyndigheten föranstalta om att föreläggande eller förbud följs. Har någon påbörjat utförandet av ett arbetsföretag som omfattas av samrådsplikt enligt 20 § innan samråd skett, får länsstyrelsen meddela vitesförbud mot verksamheten till dess att samrådsärendet har avgjorts.

En sådan nämnd som avses i 17 § får utsätta vite vid meddelande av föreläggande enligt 17 § tredje stycket. Detsamma gäller den nämnd som svarar för frågor enligt 24 §. Efterkoms inte förelägandet, får nämnden låta genomföra åtgärden på den försumliges bekostnad.

I beslut om föreläggande som avses i första, andra eller tredje stycket får förordnas att beslutet skall gälla utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft.

Lag (1994:1418).

39 a § Har ett föreläggande som avses i 39 § första eller andra stycket meddelats någon i egenskap av ägare till viss fastighet och övergår fastigheten till ny ägare, gäller förelägandet i stället mot denne. Har i förelägandet utsatts löpande vite enligt 4 § lagen (1985:206) om viten, och har fastigheten övergått genom köp, byte eller gåva, gäller vitet mot den nye ägaren räknat från tidpunkten för äganderättsövergången, under förutsättning att anteckning om vitesförelägandet dessförinnan gjorts enligt 39 b §. Löpande vite som avser viss period får endast tas ut av den som var ägare vid periodens början. Annat vite gäller inte mot den nye ägaren, men vederbörande myndighet får sätta ut vite för denne.

Första stycket skall också tillämpas när föreläggande har meddelats någon i egenskap av tomträttshavare eller eljest som ägare av byggnad, anläggning eller anordning på mark som tillhör annan. Vad som sägs om löpande vite gäller dock endast föreläganden som har meddelats någon i egenskap av tomträttshavare. *Lag (1985:211).*

39 b § Föreläggande som avses i 39 a § skall genast antecknas i fastighetsboken

eller tomträttsboken. Har i föreläggandet utsatts löpande vite enligt 4 § lagen (1985:206) om vite skall även detta antecknas. Inskrivningsmyndigheten skall genast i rekommenderat brev underrätta den som senast har sökt lagfart eller inskrivning av förvärv av tomträtt om anteckningen, om denne ej är föreläggandets adressat.

Har antecknat föreläggande återkallats, upphävts genom lagakraftvunnet beslut, efterkommits eller förfallit, skall det antecknas i fastighetsboken eller tomträttsboken. *Lag (1985:211).*

40 § En kommunal myndighets beslut enligt denna lag får överklagas hos länsstyrelsen.

Beslut av annan statlig myndighet än regeringen i ärende enligt 13 §, 14 b §, 17 §, 20 § andra stycket, 21 §, 22 §, 24 §, 24 a §, 39 § såvitt avser annat än handräckning eller 47 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Beslut i övrigt enligt denna lag av annan statlig myndighet än regeringen får överklagas hos regeringen. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Statens naturvårdsverk får överklaga beslut

enligt denna lag eller enligt bestämmelser som meddelats med stöd av lagen.

Finner en myndighet att den inte kan helt bifalla en framställning från Fortifikationsverket eller Vägverket om undantag som avses i 16 a § första stycket, skall ärendet hänskjutas till regeringens prövning. *Lag (1995:1687).*

41 § Förbud eller föreskrift enligt 11, 14 eller 14 a -- c § och beslut enligt 15 § skall lända till efterrättelse utan hinder av fördraget. *Lag (1995:829).*

42 § Krävs förberedande undersökning på marken innan beslut meddelas i ett naturvårdsärende, får sådan undersökning verkställas genom länsstyrelsens försorg.

Har regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i naturvårdssyfte beslutat om en inventering av vissa naturresurser, har den som fått i uppdrag att utföra arbetet rätt att få tillträde till marken och att där göra undersökningar.

Undersökningar enligt första eller andra stycket skall utföras så, att minsta skada och intrång vållas.

I samband med beslut om tillstånd till

bebyggelse, täkt eller annat arbetsföretag äger länsstyrelsen föreskriva att företaget skall bekosta särskild undersökning av det berörda området eller på annat sätt gottgöra intrånget i naturvårdsintresset.

Lag (1982:1097).

43 § Innan länsstyrelsen fattar beslut om bildande av naturreservat eller naturvårdsområde eller avgör annat naturvårdsärende av vikt, skall länsstyrelsen samråda med kommunen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får förordna att befogenhet som enligt 16 a § första stycket, 17 § samt 39 § första och andra styckena ankommer på länsstyrelse, skall ankomma på kommunal myndighet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får förordna att de befogenheter som enligt 7--9, 11--13, 19 och 20 §§ tillkommer länsstyrelsen även skall tillkomma en kommunal myndighet.

Lag (1991:641).

43 a § Regeringen får förordna att de befogenheter som länsstyrelsen har enligt 20 och 39 §§ i stället skall utövas av skogsvårdsstyrelsen.

Lag (1993:1613).

43 b § Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för en myndighets verksamhet enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Regeringen får överlåta åt kommunen att meddela föreskrifter om sådana avgifter såvitt gäller kommunens verksamhet. *Lag (1996:6).*

Övergångsbestämmelser

44 § Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965. Genom lagen upphävas strandlagen den 30 maj 1952 (nr 382) och naturskyddslagen den 21 november 1952 (nr 688).

Förekommer i lag eller författning hänvisning till eller avses däri eljest stadgande, som ersatts genom bestämmelse i nya lagen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

45 § I fråga om fridlysning, som skett med stöd av äldre lag, samt förbud, föreläggande, förordnande eller tillstånd som meddelats med stöd av 8, 16, 17, 20, 21, 23 eller 27 § naturskyddslagen eller 1 eller 2 § strandlagen skall så anses som om beslutet meddelats enligt motsvarande bestämmelse i nya lagen. I den mån

förordnande enligt 21 § naturskyddslagen sammanfaller med det i 18 § nya lagen stadgade förbudet träder detta i stället för förordnandet.

Beträffande rätt till ersättning eller inlösen på grund av beslut angående fridlysning, föreläggande eller tillstånd, som meddelats före nya lagens ikraftträdande, skall äldre lag fortfarande gälla.

Vid tillämpning av 28 § nya lagen med anledning av förordnande enligt 21 § naturskyddslagen skall förordnandet anses meddelat vid nya lagens ikraftträdande.

46 § Tägtverksamhet, som pågår vid nya lagens ikraftträdande utan att tillstånd erfordrats enligt 21 § naturskyddslagen men som kräver tillstånd enligt 18 § nya lagen, må fortgå intill dess länsstyrelsen förordnar annat. För att verksamheten skall få fortgå efter den 30 juli 1965 erfordras dock att tillstånd sökts dessförinnan.

Har tillstånd till fortsatt täkt vägrats eller förenats med föreskrifter och medför detta att kostnader, som nedlagts för fyndighetens tillvaratagande, bliva onyttiga, skall skälig gottgörelse utgå härför, om ej särskilda skäl äro däremot. Beträffande sådan gottgörelse skola bestämmelserna i

31 § andra stycket samt 32--36 §§ äga motsvarande tillämpning. *Lag (1972:779)*.

47 § Anordning, som avses i 22 § och som lagligen anbringats före nya lagens ikraftträdande, må bibehållas utan hinder av bestämmelserna i sagda paragraf. Finnes dylik anordning vara uppenbart vanprydande i landskapsbilden, må länsstyrelsen meddela föreläggande om avlägsnande av anordningen eller vidtagande av annan erforderlig åtgärd därmed. I fall som nu sagts skall vad i 39 § andra stycket stadgas äga motsvarande tillämpning.

Har någon enligt första stycket ålagts att avlägsna där omförmäld anordning, må länsstyrelsen, om särskilda skäl föranleda därtill, av allmänna medel tillerkänna honom ersättning för förlust med belopp högst motsvarande kostnaderna för anordningens anskaffande, anbringande och borttagande.

48 § Vad i 30 § första stycket andra punkten stadgas skall icke gälla med avseende å stängsel eller dike, som tillkommit före den 1 januari 1953 eller som tillkommit därefter men före nya lagens ikraftträdande och icke är beläget inom eller i närheten av strandskyddsområde

enligt 1 § strandlagen eller 15 § nya lagen. Har den som håller sådant stängsel eller dike borttagit detsamma på grund av föreläggande enligt 17 §, är han berättigad att av staten erhålla ersättning för kostnaderna.

Lag (1982:1097).

49 § Förbud eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 14 § i dess lydelse före den 1 januari 1995 skall vid tillämpning av 37 och 37 b §§ anses vara meddelade med stöd av 14, 14 a eller 14 b §. Detta gäller dock endast gärning som begåtts efter den 30 juni 1997. *Lag (1997:338).*

Övergångsbestämmelser

1974:1025

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975 utom såvitt gäller 15 och 15 a §§. I sistnämnda delar träder lagen i kraft den 1 juli 1975, då även de strandskyddsförordnanden som meddelats dessförinnan upphör att gälla. -----

-----

4. Strandområde som vid utgången av juni 1975 ingår i fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan skall ej omfattas av strandskydd enligt nya lagen,

om ej annat förordnas.

5. I fråga om före den 1 januari 1975 uppförda anläggningar av det slag som avses i 16 § första stycket andra punkten i dess nya lydelse gäller äldre bestämmelser.

6. I fråga om förordnanden som meddelats enligt t19 § i dess tidigare lydelse gäller äldre bestämmelser intill dess länsstyrelsen förordnar annat. -----

1982:1097

Denna lag träder i kraft såvitt avser 7 § den 1 januari 1983 och i övrigt den 1 juli 1983.

Bestämmelserna i 39 § första stycket andra meningen skall inte tillämpas när överträdelsen ägt rum före ikraftträdandet. Bestämmelserna i 39 a och 39 b §§ gäller endast i fråga om förelägganden som meddelats efter ikraftträdandet.

1983:654

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984. I fråga om företag, vartill tillstånd har lämnats enligt vattenlagen (1918:523), gäller äldre bestämmelser.

1986:262

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1986.

Beträffande markavvattningsföretag, för vilka ansökan om förordnande av förrättningsman att handlägga förrättning enligt vattenlagen (1983:291) eller motsvarande äldre bestämmelser har inkommit till länsstyrelsen före ikraftträdandet, gäller äldre bestämmelser.

1987:133

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987.
2. Beträffande ärenden enligt 21 § som länsstyrelsen har avgjort före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser tillämpas.
3. Vid prövning av fråga om rätt till ersättning med anledning av sådana beslut enligt 8 § eller 9 § som länsstyrelsen har meddelat före ikraftträdandet, skall 26 § i sin äldre lydelse tillämpas. Vad nu sagts utgör dock inte något hinder för tillämpningen av 27 a § i fråga om de beslut som avses i den paragrafen och som har meddelats före ikraftträdandet.
4. I mål enligt 33 § i vilka talan har väckts före ikraftträdandet skall 36 § i sin äldre lydelse tillämpas.

1991:641

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1991.
2. Bestämmelserna i 37 § tredje stycket gäller även i fråga om gärning som begåtts

före ikraftträdandet.

3. I fråga om överklagande av beslut som meddelats före ikraftträdandet gäller äldre föreskrifter.

1991:862

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om mål om handräckning där talan väckts före ikraftträdandet.

1994:854

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

2. Förordnanden om undantag från strandskydd som meddelats enligt 15 § andra stycket första meningen naturvårdslagen (1964:822) i dess lydelse före den 1 juli 1994 skall omprövas med tillämpning av 15 § i den nya lydelsen före utgången av juni 1999.

Har omprövning inte skett dessförinnan, upphör förordnandet att gälla.

3. Ett beslut om dispens från strandskydd som meddelats enligt 16 a § gäller även efter ikraftträdandet av den nya lydelsen av 15 §.

4. Byggnader, anläggningar eller anordningar som avses i 16 § första stycket och som tillkommit före ikraftträdandet av den nya lydelsen av 15 § eller senare, med

stöd av beslut som enligt 2 och 3 skall gälla även efter sistnämnda paragrafs ikraftträdande, får användas för sitt ändamål också i fortsättningen, om inte annat följer av äldre bestämmelser.

1994:1418

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995. Har ansökan gjorts före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

1995:1687

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1996 men tillämpas inte i de fall där det första beslutet i ärendet fattats dessförinnan.

SVERIGES
RIKSDAG

All offentlig makt i Sverige utgår från folket och riksdagen är folkets främsta företrädare.

Kontakt

Växel

Växel

08-786 40 00

Faktafrågor om riksdagen och EU

Riksdagsinformation

020-349 000

riksdagsinformation@riksdagen.se

Kontakta ledamöter

Frågor om Riksdagsförvaltningens diarium

registrator.riksdagsforvaltningen@riksdagen.se

Genvägar

Arbeta hos oss

Beställ och ladda ner

Press

Riksdagens öppna data

Riksdagsbiblioteket

Riksdagsförvaltningens diarium

Följ Sveriges riksdag

X

Youtube

Instagram

Linkedin

Talmannen på X

Talmannen på Instagram

Prenumerera

För dig som vill bevaka arbetet i kammaren och utskotten finns det flera olika sätt att välja mellan.

Följ och prenumerera

[Om webbplatsen](#)

[Kakor](#)

[Tillgänglighet](#)